

*Ленська С. В.,**доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри української літератури**Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ТЕМАТИЧНИЙ ДІАПАЗОН АНГЛІЗМІВ У ХУДОЖНЬОМУ ДОРІВКУ ЛЮКО ДАШВАР (НА БАЗІ РОМАНУ «ІНІЦІАЦІЯ»)

Анотація. У статті виокремлено тематичні групи лексем англійського походження, що окреслюють специфіку буття людини, досліджено особливості їхнього функціонування на матеріалі роману Люко Дашвар «Ініціація».

Уточнено, що виокремлені англізми мають високий експресивний потенціал, що й визначає продуктивність їхнього вживання в сучасному українському художньому дискурсі. Розлоге лексико-семантичне розмаїття таких одиниць у романі Люко Дашвар «Ініціація» дозволяє виокремити лексико-семантичні групи «професії та види діяльності», «соціальні реалії», «політика», «спорт», «культура й мистецтво», «психологія внутрішнього світу», «сексуальні реалії», «реалії природи», «предмети побуту», «їжа й напої», «характеристика людини чи об'єкта», «власні назви».

Найпродуктивнішими в тексті аналізованого твору виявилися англізми на позначення соціальних реалій, психологічних реалій, професій та видів діяльності, а також характеристик людей або об'єктів. Висока репрезентативність зазначених одиниць зумовлена необхідністю описати багатовимірність психосоціальної взаємодії, вона ґрунтується на потужному експресивному потенціалі англізмів, що вможлиблює розкриття авторського задуму.

Тематичні групи «предмети побуту», «власні назви», «сексуальні реалії», «культура й мистецтво», «спорт», «політика», «їжа й напої», «реалії природи» мають помірну чи низьку продуктивність, що пов'язано з їх другою роллю в тексті твору. Англізми на позначення зазначених вище явищ формують тло, де розгортаються соціально-психологічні контакти. Незважаючи на другорядну значущість, одиниці на позначення побутових, культурних, спортивних, політичних, сексуальних, гастрономічних та інших реалій наділені високим експресивним потенціалом та можуть сприяти стилістичному забарвленню тексту суголосно авторському задуму.

Перспективу майбутніх досліджень убачаємо в подальшому вивченні функційних особливостей англізмів у текстах художніх творів авторів сучасності, зокрема, стилістичного навантаження та семантичних трансформацій, що виявляють себе в аналізованих одиницях.

Ключові слова: запозичення, англізм, художній дискурс, авторський задум, лексико-семантичні особливості, стилістична маркованість.

Постановка проблеми. Наявність поточних глобалізаційних тенденцій та активного міжкультурного діалогу створює передумови для поповнення української лексики англізмами та їхнього функціонування в різних типах дискурсів. Сучасний український художній дискурс чутливо реагує на зміни лексичного складу української мови, ідеться й про збільшення частки запозичень англійського походження.

Актуальність аналізу активності англізмів у художньому дискурсі пов'язана з інтенсивністю їх застосування в текстах літературних творів сучасних авторів. Незважаючи на нефіксованість та неповну адаптацію деяких із цих одиниць, англізми загалом виявляють потужний стилістичний потенціал, яким активно послуговуються письменники. Багатовимірне лексико-семантичне наповнення одиниць англійського походження дедалі більше привертає увагу як діячів літератури, так і дослідників художнього дискурсу.

Автори епохи сьогодення вживають англізми різних тематичних груп задля створення необхідного стилістичного ефекту, транслювання конкретного змісту й, що найвагоміше, ефективної реалізації творчого задуму. Саме так використовує лексеми англійського походження Люко Дашвар у своєму романі «Ініціація», що й зумовлює актуальність запропонованої розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Україністика поч. ХХІ ст. налічує значну кількість робіт, де вивчають функціонування англізмів на матеріалі художнього дискурсу. О. В. Головіна, зокрема, розглядає структурно-семантичні типи одиниць на базі творів М. Кідрука, Братів Капранових та І. Карпи [1]. Н. В. Гудима виокремлює стилістичні й семантичні особливості активності цих лексем, а також вичленовує лексико-семантичні групи одиниць на матеріалі творів С. Жадана та Л. Дереша [2; 3]. О. М. Грачова та М. Ю. Столяр аналізують продуктивність сленгізмів англійського походження у працях І. Роздобудько, І. Карпи, О. Ірванця, Ю. Іздрика, Л. Дереша, С. Жадана, Ю. Андруховича й Братів Капранових [4; 5]. А. П. Перевал звертається до проблеми графічної адаптації англійськомовних вкраплень на матеріалі роману «Крила кольору хмар» Д. Корній і Т. Владмирової [6]. О. М. Лапінська досліджує неологізми англійського походження в текстах української художньої літератури кінця ХХ – поч. ХХІ ст. [7]. Недостатньо окресленими все ж лишаються ті тематичні підгрупи англізмів, що розкривають сутність буття людини, характеризують її найближче оточення, віддзеркалюють коло зацікавлень. Потребою всебічного ранжування саме таких лексем зумовлений вибір теми представленої роботи та її мета.

Мета статті – ідентифікувати тематичні групи англізмів на позначення буття людини та проаналізувати їхній стилістичний потенціал, відштовхуючись від роману «Ініціація» Люко Дашвар.

Виклад основного матеріалу дослідження. Роман Люко Дашвар «Ініціація» є уособленням життя сучасного українського суспільства та його окремих представників на початку ХХІ ст. Змальовуючи сучасність, авторка вдається до називання соціальних, професійних, психологічних, побутових,

політичних, культурних, спортивних та інших реалій, репрезентантами яких часто слугують лексеми англійського походження. Аналіз 244 англійців у творі дозволяє говорити про різні за продуктивністю тематичні групи («професії та види діяльності», «соціальні реалії», «політика», «спорт», «культура й мистецтво», «психологія внутрішнього світу», «сексуальні реалії», «реалії природи», «предмети побуту», «їжа й напої», «характеристика людей або об'єктів», «власні назви») (див. Діаграму 1).

Звернімося детальніше до кожної з ранжованих груп. Насамперед укажемо на досить високу продуктивність групи «професії та види діяльності» (32 одиниці, 13%), представлені такими мікрогрупами: а) управління й адміністрування: *директор, директорка, адміністратор, координатор, бізнесмен, HR-менеджер, HR, командир, офіцер*; б) забезпечення правопорядку: *коп, поліцейський, детектив, нотаріус, нотаріусиха, нотаріальний, ревізор*; в) сфера обслуговування: *бармен, таксист, екскурсовод*; г) творчість: *дизайнер, копірайтер, редактор-фрилансер*; д) належність до угруповань: *фанат, дресалівець, колежанка*; е) інше: *психологікар, телевізійник, технар, кар'єрний*.

Як правило, авторка використовує ідентифікацію героїнь за професією як засіб характеротворення: *Почалося життя без власних слів, бо редактору-фрилансеру тільки чужі слова відшліфовувати* [8, 61]. Назви родів занять інколи слугують компонентом стилістичних засобів, наприклад, порівняння, метафори, творення засобів комічного або риторичних фігур: *Забуваю про делікатність, випитую, як дошкульний ревізор, який інтуїтивно відчуває тут невідновлювані втрати* [8, 117]; *...бухгалтерка від HR незалежна, як Америка від Гондурасу* [8, 59]; *Головне ж клієнти, бо нотаріус без клієнтів – порожня церква* [8, 334]; *Ти ж психологікар! Повинна зазирати в душу! Ти так і не розумієш, чого мені треба?* [8, 310]. Оскільки у фокусі зображення Люко Дашвар часто перебувають жінки у професійному середовищі, спостерігаємо вживання як нормативних (*директорка*), так і ненормативних (*нотаріусиха*) фемінітивів.

Лексико-семантична група «соціальні реалії» репрезентована 56 англійцями (23%) та об'єднує тематично неоднорідні елементи, які належать до таких мікрогруп: а) міжособистісна взаємодія: *компаньйон, меседж, дискусія, диспут, дебати, контакти, компроміс, компромісний, вербальний, невербальний, консультація, проконсультувати, рекомендувати, скооперуватися*; б) громадська діяльність та спільні проєкти: *волонтерити, гуманітарна місія, акція, демонстрація, коворкінг, краудфандинг, краудфармінг*; в) реалії, пов'язані з поширенням інформації: *резонанс, резонансний, тренд, публічний, конфіденційний, персональний*; г) саморозвиток та освіта: *тренінг, ініціація, прогрес, перспективно, студентський*; г) стиль життя: *дауншифтер, лакшери, тревел, шопінг, статусний*; д) військові реалії: *армія, атака, атакувати, баталія, окупувати*; е) кримінальні явища: *корупція, кримінальний, куклукскланівець, наркота*; є) інше: *бекграунд, емігрувати, контрактовий, тинейджерський, цивілізація*.

Використання назв соціальних реалій не лише допомагає оформити картину глобалізованого світу, у якому живуть герої, але й супроводжується функціонуванням низки стилістичних прийомів, це, зокрема, тавтологія, алітерація, засоби творення комічного, риторичних фігур тощо: *Уже сьогодні є криптовалюта, краудфандинг і краудфармінг, і то лише початок* [8, 101]; *Ти хворий?! Чи дауншифтер? Чи просто даун?!* [8, 336]. Актуальні соціальні реалії осягають крізь призму меліоративної або пейоративної оцінності: *...ніколи раніше в західній цивілізації чоловіки не переносили волосся з голови на підборіддя так радикально. А нині якого біса? У чому глибинна суть тренду?* [8, 16].

Англійці на позначення соціальних реалій можуть слугувати засобом характеротворення, змалювання як зовнішнього контексту життя персонажів, так і специфіки їхнього внутрішнього світу: *Моя робота дає мені гроші, яких вистачає лише на найнеобхідніше! Без лакшери живу!* [8, 337]; *Совість моя – тітка хоч і стабільна, але від голоду лиш вередливіша, бо коли зголодіє, то вимагає лише кришталеву чистої їжі, бо від моїх компромісних виправдань її, бач, верне* [8, 83].

Діаграма 1. Місце тематичних груп англійців у романі Люко Дашвар «Ініціація»

Уживання англійських соціальної тематики часто поєднане із семантичними трансформаціями, зокрема, метафорою та парадоксом: *Вона п'яна чи обкололася і валяється тепер, чекає алкоголю-пігулок від такої ж пропації, як сама, бо за плечима – бекграунд, який не відпустить!* [8, 338]; *Пані Півник лиш почала бідкатися, що зрадники – не зрадники, коли до мене вже дійшла суть її меседжу* [8, 315].

Тісно пов'язаною із соціальними реаліями є тематична група «політика», яка налічує 6 одиниць (2,5%) та поділена на мікрогрупи а) політичні течії: *антиглобалізм, мультикультуралізм*; б) позначення осіб за політичними поглядами: *космополіт, космополітка, консервативний*; в) суб'єкти політичного впливу: *Золотий мільярд*.

Політичні реалії актуалізуються в контексті змалювання взаємодії персонажа з образом всього людства, а їхнє вживання супроводжено ампліфікацією: *Бо людину, яка не плавала Інтернетом і соціальними мережами, не дивилася серіал «Корпорація», не знає про мультикультуралізм і антиглобалізм, золотий мільярд, субкультури та глобальне потепління... таку людину ніхто і ніколи не виправить, і вона ніколи не стане частиною людства...* [8, 69].

Як і в ситуації професійних реалій, політичну лексику англійського походження Люко Дашвар навантажує як засіб характеротворення, це спостерігаємо як у маскулінних, так і фемінінних формах: *Ви космополіт? Чи анархіст?* [8, 68]; *Космополітка в розумінні – вільна людина світу?* [8, 105].

Трохи продуктивнішою є роль лексем тематичної групи «спорт» (8 одиниць, 3%), які поділяємо на такі мікрогрупи: а) види спорту: *баскетбол, дартс, пінг-понг, футбол*; б) характеристики, пов'язані зі спортом: *спортивний, екстремальний*; в) спортивні події або перерви: *чемпіонат, тайм-аут*. Одиниці цієї групи вирізняємо за потужним стилістичним потенціалом, зокрема, під час метафоричного опису неуспішної комунікативної взаємодії: *Продуктивна розмова так і не народжується, перетворюється на словесний пінг-понг: я дядькові про Германа, дядько мені – а ви хто?* [8, 87]. При цьому саму тематику спорту сприймаємо в контексті взаємодії героїв роману як щось другорядне, подібне до «small talk»: *Ще кілька слів про футбол-погоду-політику-здоров'я (найбільш імовірно підкреслити), потім обов'язково про улюблених Брайана та Брукс, куди ж без них, і, нарешті, про головне. Про гроші* [8, 47]. Варто відзначити, що в цьому прикладі футбол є частиною авторського оціночності, утвореного словоскладанням, на позначення поняття «неважливий предмет розмови» або «спроба уникнути обговорення чогось істотного».

Унаслідок метафоричного перенесення семантики англійським *тайм-аут* використовується як синонім питомої лексеми *перерва*: *Потрібен терміновий, життєво необхідний тайм-аут, аби дах не зірвало* [8, 99]; *Цілу ніч друкуватиму», – збуджуюся, вірю. Та спершу – тайм-аут. Кава? Так! Кава!* [8, 99]. Відтак, у контексті розкриття працеголічних тенденцій основної героїні актуалізовано концептуальну метафору РОБОТА – це СПОРТ.

Лексико-семантична група «культура й мистецтво» представлена в тексті роману 11 англійськими (4,5%). За спектром значення її диференційовано на такі підгрупи: а) декоративно-ужиткове мистецтво: *декор, декорація, експозиція*; б) видовишне мистецтво: *серіал, трилер, сеанс, перформанс*; в) музика: *рок-н-рол, медитативна музика*; г) інше: *сентенція,*

субкультура. Найпотужнішої стилістичної маркованості зазнає лексема *перформанс*, ужита у творі 11 разів: *Невже Блек чекає, аби продовжити свій абсурдний нищівний перформанс?..* [8, 158]. Цікаво, що в тексті твору не зафіксовано жодного випадку вживання цього слова у прямому значенні. Так, це сигналізує про високий потенціал лексеми до метафоричної трансформації значення та актуалізацію концептуальної метафори ЖИТТЯ – це ВИСТАВА: *Моє кохання творить власні перформанси, і начхати на збочену творчість інших* [8, 158].

Крім цього, спостерігаємо метонімічні трансформації значень англійських культурної тематики в тексті роману: *Дідько, не відволікатися! – наказую собі, пальці бігають по «клаві» в динаміці рок-н-ролу, почерк дідуся вже не напружує* [8, 98]; *У тебе рівно місяць! – невблаганним тоном головного пахана всіх трилерів постановила бухгалтерка* [8, 59].

Потужною продуктивністю й високим ступенем тематичної диференціації наділено лексико-семантичну групу «психологія внутрішнього світу», яка налічує 38 одиниць (15,5%) із таким розгалуженням: а) емоційні стани та стиль поведінки: *скептично, лояльно, агресивно, фанатично, енергійно, комфортно, некомфортно, демонстративно-байдуже, демонстративно-зухвало, депресувати*; б) особистісні риси: *демонстративний, оптимістичний, нервовий, спонтанний, прагматичний, безкомпромісний*; в) психологічні процеси й механізми: *адаптуватися, інтерпретувати, сконцентруватися, самореалізація, медитація*; г) мотиваційний механізм: *мотивація, амбіція, амбітний, пріоритет, вмотивований*; г) реалії творчості: *креативний, фантазійний, фантазія, креатив*; д) соціальна взаємодія: *комунікація, контактний, контактувати, комплімент*; е) психологічні терміни: *стереотип, психосоматика, психоаналітика, IQ*.

Висока продуктивність функціонування англійських на позначення психологічних реалій пов'язана з намаганням авторки передати специфіку внутрішнього світу персонажів, їхнє світосприймання, також психоемоційний стан: *...тато коли депресує, то каже, що останнього героя можна знайти, а останнього покидька – ніколи...* [8, 95]. У цьому контексті англійськими психологічної тематики досить часто зазнають метафоричного переосмислення: *Бо коли ця фантазія вкотре заливає мозок і серце, думаю лише про це: щоб не розридатися* [8, 207].

Іноколи функціонування англійських психологічної тематики у контексті характеротворення супроводжується негативною оцінністю та різними стилістичними засобами, наприклад, анафорою: *Ніколи не відмовляться від усього, що розділяє їх на окремі табори: ні від релігії своїх, ні від кордонів чи держав! Ні від власних амбіцій, пихи, брехні!* [8, 157].

Анафора з використанням негативною частки *ні* або прислівника *немає*, поєднана з найменуванням психологічних реалій, упродовженна для змалювання максималістського підходу до життя основної героїні, її керівного принципу «все або нічого»: *Немає іспитів на здатність бути гідною, немає вимог до розміру бюста, довжини ніг чи волосся, немає вимірів IQ...* [8, 132]. Не менш активно назви психологічних реалій ужито авторкою для характеристики стосунків героїв: *Як Ромка? – питаю демонстративно-зухвало, щоби мама нарешті усвідомила: запізно!* [8, 322].

Для увиразнення специфіки взаємодії героїв, які перебувають у романтичних стосунках, Люко Дашвар уживає 12 англійських тематичної групи «сексуальні реалії» (5%), серед

яких виокремлюємо підгрупи а) сексуальна орієнтація й гендерна ідентичність: *лесбійка, псевдолесбійка, трансгендер, секс-менишина*; б) сексуальна діяльність: *інтим, флірт, секс, пофліртувати*; в) сексуальні ролі: *партнер, альфа-самець, бойфренд*; г) сексуальний контент: *порно*. Подібно до англійців психологічної тематики, одиниці на позначення сексуальних реалій можуть функціонувати як засіб характеротворення: *Вона ж, крім сексу, більше ні на що не здатна – і лінива, і корислива, і брехлива, і дурна* [8, 185]; *У цій реальності міцний альфа-самець крутим позашиляховиком відвіз мене в круту комфортну студію* [8, 323].

Соціально актуальна тематика гендеру знаходить своє втілення у вживанні одиниць на позначення сексуальної орієнтації або гендерної ідентифікації: *Жінка? Як згадати про трансгендерів, то не факт* [8, 104]; *Я так сподівалася перетнутися тут із провінційною псевдолесбійкою, яка брехала мамі, що завітає на психотерапевтичний сеанс...* [8, 372].

Подколи функціонування англійців на позначення сексуальних реалій употужнено використанням стилістичних засобів, наприклад, алітерації (*Випадкова зустріч, фатальний флірт, і ось уже на території милосердної дурепи товчеться неадекватний чувак* [8, 19]) або іронії (*Сон замість сексу – не найгірша альтернатива* [8, 79]).

Українську продуктивність презентують англійці на позначення реалій природи. У тексті роману зафіксовано лише 2 одиниці (1%): *прайд, екологічний*. Англійзм *прайд* ужито Люко Дашвар у контексті порівняння поведінки людей і тварин: *Як і в тваринному світі, людство поділило себе на народи, нації (читай – зграї, клани, прайди), окреслило кожен свою територію, суворо охороняє її, ніжно береже своїх дітей, безжально вбиває чужих* [8, 63]. Лексему *екологічний* ужито лише з номінативною метою, вона є нейтральною в тексті твору: *...хочуть екологічну ферму заснувати, вирощувати корисну городину, а ще розплідник собачий у планах* [8, 293].

Іншою тематичною групою англійців є «предмети побуту» (17 одиниць, 7%), яка репрезентована такими мікрогрупами: а) одяг: *бейсболка, джинси, спортивки, уніформа*; б) пакування або пакувальний матеріал: *контейнер, пакетик, упаковка, целофановий, пластиковий*; в) канцелярське приладдя: *скотч, маркер*; г) предмети декору: *хендмейд, пазл*; г) номінації, пов'язані з предметами розкоші: *діамант, сейф*.

Англійці на позначення одягу є продуктивним засобом характеротворення, зокрема, опису зовнішності персонажів: *По-домашньому вийшов: у спортивках, білій футболці на голе тіло, ніби спав солодким сном посеред білого дня* [8, 297]; *Приблизно тридцять років, приблизно сорок кг кісток у джинсах і білій майці* [8, 51]. Назви предметів побуту також можуть сприяти опису внутрішнього світу героїв: *Бейсболка ідіотська і вульгарна, проте захищає, а я геть незахищена* [8, 384]; *Зате я інтелектуалка, і цього не забрати, бо метр і 76 см книжкових корінців на полиці – то не декор і не пиха* [8, 106].

Прикметно, що високий стилістичний потенціал англійців на позначення побутових реалій супроводжують такі засоби, як метафора (*...в дідовій маячні сяяли діаманти окремих думок* [8, 324]), порівняння (*намагаються струсити з себе лахміття целофанових пакетиків, а ті всюдисущі, кружляють над містом, як привиди майбутнього* [8, 77]), градація (*...хол наповнений не тільки хенд-мейдом – атмосферою* [8, 352]),

іронія та гіпербола (*...компостна яма виявилася надійнішою за банківський сейф* [8, 278]).

Низькою продуктивністю наділені англійці тематичної групи «їжа й напої» (5 одиниць, 2%), серед яких розрізняємо мікрогрупи: а) їжа: *гамбургер, попкорн, сосиска*; б) напої: *Американо, алкоголь* (як збірна назва будь-яких алкогольних напоїв).

У більшості випадків назви їжі не виявляють потужного експресивного потенціалу, проте можуть ставати стилістично маркованими в деяких контекстах: *...соляра до Києва і назад, квитки в кіно і ще, певно, якимось попкорном доведеться Тасю пригощати, бо чув – у Києві тільки так кіно і дивляться* [8, 196]. У цьому прикладі авторка відверто іронізує над героєм, його наївністю, простотою та надмірним намаганням пристосувати своє життя до загальноприйнятих норм. У діалогах уживання англійців цієї групи часто поєднане з еліпсисом: *Кави, чаю, перекусити не бажаєте? – байдужо запитала. – Американо і гамбургер* [8, 26].

Тематична група «характеристика людей або об'єктів» охоплює 22 англійці (9,5%), які належать до таких мікрогруп: а) характеристики осіб: *гангстерський, джентльменський, максималіст, оригінал, ентузіаст*; б) позитивні оцінні характеристики: *бомбезний, неординарний, фантастичний, феноменальний, перла*; в) негативні оцінні характеристики: *лузер, лузерський, даун, треш*; г) соціальні ролі й статуси: *лідер, дезертир, джентльмен, інтелектуалка*.

Англійці на позначення характеристик наділені найвищим стилістичним потенціалом серед усіх аналізованих одиниць унаслідок переважаючого оцінного компонента. У романі «Ініціація» Люко Дашвар використовує як меліоративну (позитивну), так і пейоративну (негативну) оцінність: *Кажу ж: знайшла бомбезну ідею для подальших акцій «Кресала»* [8, 366]; *Чи це стану, бо, коли редагую ідіотські тексти, які надсилають замовники, у мене дах рве від тих перлів* [8, 33].

Засвідчуємо продуктивне використання одиниць аналізованої групи як засобів характеротворення: *–Ти така... незвичайна! – кругле лице його стає червоним. – А ти такий оригінал!* [8, 18]; *Брайан – вихований джентльмен, але те мене чомусь не надто гріє* [8, 46].

Англійці на позначення характеристик функціонують і з метою опису реакцій героїв на події, які супроводжують епітети, метафори й інші стилістичні засоби: *Чому я відчуваю злу дилку радість, коли з вікна квартири на вулиці Ентузіастів цювечора спостерігаю за тою підлою лузерською втечею...* [8, 43]; *То був реальний треш. До мамі на прийом прийшла перелякана жінка* [8, 372].

Крім описуваних вище апелютивів, йдеться також про власні назви (16 лексем, 6,5%). Онімні номінації поділяємо на такі мікрогрупи: а) антропоніми: *Блек, Джаккоб, Агата Крісті, Бені Крик, Бонні, Клайд, Мілка, Нілс, Річчі, Давенхейм*; б) зооніми: *Бастер, Брукс, Брайан*; в) топоніми: *Америка, дублінський*; г) техноніми: *«Мікра»*.

Абсолютна більшість англійців цієї групи має номінативну функцію. Значення онімних номінацій майже ніколи не пояснюється, крім випадків, коли це важливо для передавання авторського задуму: *«Брукс! – сказав. – Назву її Брукс. А хлопчика Джаккобом»*. – «Чому Джаккобом?» – спитала я тоді. *«Джаккоб означає «загарбник!» – відповів брат. – Бастер – «руйнівник». Блек – «чорний»...»* [8, 74].

Найпродуктивнішим антропонімом-англізмом у романі є *Блек*, що пояснюється значущістю цього імені для основної героїні. Цікаво, що саме вона придумала цей псевдонім (справжнє ім'я героя – Тимур), керуючись власними асоціаціями: *Очі світлі – чи то сині, чи то сірі. «Блек!» – вирішую і навіть не намагаюся розібратися: з якого дива?* [8, 75].

Функціонування загальновідомих власних назв може супроводжуватися реалізацією різних стилістичних засобів, зокрема, засобів створення комічного та антонимазії: *Мілка!* – *відпасовує йому якийсь дотепник, і для всіх них я миттєво стаю Мілкою – коровою з шоколадки* [8]; *Разом зі своїм Клайдом, який стирчав на двадцять сьомому, чекав сигналу від своєї Бонні* [8, 21].

Висновки з дослідження й перспективи подальших пошуків. Отже, багатство лексико-семантичного наповнення англізмів у романі «Ініціація» Люко Дашвар дозволяє виокремити такі тематичні групи: «професії та види діяльності», «соціальні реалії», «політика», «спорт», «культура й мистецтво», «психологія внутрішнього світу», «сексуальні реалії», «реалії природи», «предмети побуту», «їжа й напої», «характеристика людей або об'єктів», «власні назви». Найпродуктивнішими є тематичні групи на позначення соціальних реалій (23%), реалій психології (15,5%), професій та видів діяльності (13%). Нижчою продуктивністю наділені одиниці-назви людей або об'єктів (9,5%). Інші тематичні групи мають низький рівень продуктивності: «предмети побуту» (7%), «власні назви» (6,5%), «сексуальні реалії» (5%), «культура й мистецтво» (4,5%), «спорт» (3%), «політика» (2,5%), «їжа й напої» (2%), «реалії природи» (1%).

Питому вагу англізмів різних тематичних груп співвідносимо зі значущістю одиниць у реалізації авторської ідеї. Домінування назв соціальних реалій пояснюємо тісною взаємодією між героями твору та соціумом (об'єкт і тло для розгортання цієї взаємодії). Висока соціальна активність персонажів знаходить своє вираження у продуктивному вживанні назв професій і видів діяльності як прагнення героїв зреалізувати себе на ринку праці.

Високу продуктивність назв психологічних реалій, рис людей або об'єктів пояснюємо наявністю складних типів психологічної взаємодії у романі, багатим внутрішнім життям героїв (їхніми емоціями, станами, реакціями на зовнішні обставини, складним світоглядом, ціннісними настановами тощо), що виявляється в різноманітній поведінці персонажів твору.

Англізми інших тематичних груп відіграють другорядне значення порівняно зі згаданими вище домінуючими групами, слугуючи контекстом, на тлі якого розгортаються психосоціальні взаємодії. Відтак, вони також можуть виступати засобами характеристики героїв, проте опосередкованої. Зауважимо, що це не зменшує їхнього стилістичного потенціалу порівняно з групами, які надають пряму характеристику персонажів у контексті описуваних психосоціальних взаємодій.

Зауважимо, що одиниці кожної з тематичних груп, представлених у романі «Ініціація» Люко Дашвар, мають досить потужний експресивний потенціал та можуть функціонувати в стилістично маркованому оточенні, утілюючи авторський задум.

Перспективу подальших досліджень убачасмо у вивченні стилістичного потенціалу англізмів різних тематичних груп у художньому дискурсі, їхніх функційних характеристик, лек-

сико-семантичних трансформацій і продуктивності на матеріалі творів сучасних українських письменників.

Література:

1. Головіна О. В. Структурно-семантичні типи та функціонування англізмів у мові сучасної постмодерної прози. 2019. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/78787878/501>.
2. Гудима Н. В. Семантика та стилістичні функції запозичень у мові української постмодерністської прози : автореф. дис. ... к. філол. н. : 10.02.01. Чернівці, 2011. 20 с.
3. Гудима Н. В. Лексико-семантичні групи слів іншомовного походження (на матеріалі української постмодерністської прози). 2009. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1127>
4. Грачова О. М. Англійськомовні запозичення в молодіжному сленгу (на матеріалі прози сучасних українських письменників) : магістерська робота / наук. кер. к. філол. н., доц. Т. І. Вавринюк. Кривий Ріг, 2022. 77 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/6713>
5. Столяр М. Ю. Молодіжний сленг у постмодерній українській прозі: прагмалінгвістичний аспект : автореф. ... канд. філол. н. : 10.02.01. Одеса, 2018. 22 с.
6. Перевал А. П., Шитик Л. В. Графічне оформлення іншомовних вкраплень (на матеріалі роману «Крила кольору хмар» Дари Корній і Тали Владмирової). *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2019»* : XXI Всеукраїнська наукова конференція молодих учених. Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2019. С. 316–317.
7. Лапінська О. М. Неологічна лексика на базі англіцизмів у мові творів української художньої літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство*. Дніпропетровськ, 2013. Вип. 19 (1). С. 164–170.
8. Дашвар Л. Ініціація : роман. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 416 с.

Lenska S. Thematic range of English borrowings in the artistic oeuvre of Liuko Dashvar (on the base of novel "Initiation")

Summary. This article delineates the primary thematic groups of lexemes of English origin revealing the specificity of human existence. It also explores how they function in the novel «Initiation» by Liuko Dashvar. It is observed that English borrowings, regardless of their thematic variations, possess significant expressive potential, thereby giving rise to their productive use in modern Ukrainian literary discourse. The vast lexical-semantic diversity of anglicisms in the novel by Liuko Dashvar makes it possible to identify several ranked lexical-semantic groups, including «professions and types of activities», «social realia», «politics», «sports», «culture and art», «psychology of the inner world», «sexual realia», «natural realia», «household objects», «food and drinks», «characteristics of people or objects», and «proper names».

The analysis of the text reveals that the most productively used English borrowings denote social and psychological realia, professions and types of activities, as well as characteristics of people or objects. This high representation of specific units stems from the necessity to depict intricate psycho-social interactions, underpinned by the potent expressive potential of English borrowings that facilitates fulfilling the author's idea.

The thematic groups such as «household objects», «proper names», «sexual realia», «culture and art», «sports», «politics», «food and drinks», and «natural realia» exhibit either moderate or low productivity, largely due to their secondary role within

the literary text. Anglicisms that refer to these realia construct a background for social and psychological phenomena to unfold. Despite their secondary significance, lexical units representing household, cultural, sports, political, sexual, gastronomic, and other realia demonstrate high expressive potential and can imbue the text with stylistic nuance while also effectively communicating the author's idea.

The prospects of future research include further exploration of the functional features of English borrowings within contemporary literary works. This includes an analysis of their stylistic implications and the semantic transformations evident in the examined units.

Key words: borrowing, anglicism, literary discourse, author's idea, lexical-semantic features, stylistic markedness.